

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز شنبه ۲۱ شهریور ماه ۱۳۲۱ هـ

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - شور و تصویب لایحه فوری وزارت دارائی راجع با اجازه انتشار سیصد میلیون ریال اسکناس
- ۳ - اقتراح جهت شرفیابی حضور همایونی
- ۴ - موقع ودستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس یکساعت و چهل دقیقه پیش از ظهر بر ریاست آقای اسفندیاری تشکیل گردید

صورت مجلس روز ۱۵ شهریور مال را آقای (طوسی) منشی قرائت نمودند

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - در صورت مجلس نظری نیست؟ (اظهاری نشد)

صورت مجلس تصویب شد

۲ - شور و تصویب لایحه فوری وزارت دارائی

راجع با اجازه انتشار سیصد میلیون ریال اسکناس

رئیس - آقای وزیر دارائی فرمایشی داشتید؟

وزیر دارائی - از موقعی که حکومت فعلی تشکیل

شده و یکی از مسائل مهمی که جلب توجه آرا اموده امور

مالی و اقتصادی و پولی کشور و لزوم اصلاحات آنها بوده
براهت و معالمانی برای اتخاذ بهترین و مناسب ترین طرق
اصلاحی آنها در جریان و تمام دستگاه فنی مربوطه دولت
مشغول مطالعات در آنها هستند و امید است بزودی موفقیت
در تکمیل آنها و تقدیم لوائح آن به مجلس شورای ملی حاصل
گردد .

عجالتاً تا این لوائح حاضر و تقدیم شده دو احتیاج
فوری و ضروری دولت را و ادار بمزاحمت آقایان نمایندگان

(مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۵)

عین مذاکرات مشروح هشتاد و ششمین جلسه از سیزدهمین دوره قانون گذاری

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

- فائزین با اجازه - آقایان : منصف - مؤید احمدی - ارکانی - یمن اسفندیاری - عطاء الله پالیزی - فاطمی - جهانشاهی - نصر تپان - مسعودی خراسانی - مستشار - امیر ابراهیمی .
- فائزین بی اجازه - آقایان : روحی - تولیت - دکتر ضیاء - فیاض - شه دوست - ملک مدنی - فرخ - محبط لاریجانی - مشار - مکرم - انصار - اکبر - حمزه تاش - معتمد سنگ - نیکپور - دبستانی - آصف - صادق وزیری - کامل ماکو .
- دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : موثر - بقوالی - خسرو شاهی - تهرانچی - بوداغبان .

محترم و مراجعه بمجلس شورای ملی نموده است یکی از آن دو احتیاج مسئله تهیه جمع آوری خواربار و تأمین آذوقه عمومی کشور است که در رأس تمام اقدامات حکومت قرار گرفته است و اهمیت آن بر احدی مستور نیست و چون اقدامات خیلی فوری و سریع از طرف دولت برای خرید و جمع آوری گندم و جو و برنج و سیب زمینی و خرما و حبوبات و غیره شروع شده و نهایت مراقبت در تهیه این اجناس ضروری مورد احتیاج عامه بعمل می آید ناچار احتیاج به داشتن مقدار کافی ریال لازم و حاصل است که بهیچ صورتی تأخیر آن جایز نیست .

احتیاج دیگر مسئله راه انداختن احتیاجات ریالی دولت متفق ما انگلستان در ایران میباشد البته آقایان محترم بخاطر دارند که در ۱۲ خرداد ۱۳۲۱ از طرف حکومت وقت لایحه قرارداد مالی با دولت انگلستان بمجلس شورای ملی تقدیم شده است که هنوز جریان آن در کمیسیونهای مربوطه تمام نشده و امید است بزودی جزء دستور مذاکرات مجلس گذاشته شود .

بموجب ماده ۱۵ این قرارداد از تاریخ امضاء که پنجم خرداد ۱۳۲۱ بوده اجرا شده و حکومت فعلی هم که دو ماه نیم بعد از امضاء و اجرای این قرارداد سر کار آمده مصلحت کشور را در تعقیب این امر تشخیص داده و احتیاجات ریالی دولت انگلستان را بر آورده کرده و میکند تا مراحل تصویب قرارداد مالی در مجلس تمام شود و لکن چون برای انجام این امر و معامله با احتیاجات خوارباری کشور احساس میشود که میزان اجازه انتشار اسکناس که تا بحال بتصویب مجلس شورای ملی رسیده کافی نیست و ناچار باید بزودی بمیزان اجازه انتشار اسکناس افزوده شود لایحه برای کسب این اجازه تهیه شده و اینک بقید دو فوریت تقدیم می شود علیی که دولت را وادار بتقاضای دو فوریت نموده از عریضی که عرض کردم واضح میشوند و اگر بازم توضیحاتی ضرور باشد بعرض خواهد رسید .

رئیس - لایحه خوانده میشود :

(لایحه را آقای طوسی بشرح زیر خواندند)

مجلس شورای ملی - بموجب قرارداد مالی ایران و انگلستان که در تاریخ ۵ خرداد ۱۳۲۱ بمضای نمایندگان دولتی رسیده و در جلسه نوزدهم خرداد ۱۳۲۱ برای تصویب تقدیم مجلس شورای ملی گردیده است دولت ایران در آخر هر شش ماه معادل صدی چهل تفاضل خرید و فروشهای ارزی خود بنرخ رسمی طلا دریافت میدارد و باین حساب اولین طلائی که دولت انگلستان باستناد قرارداد مزبور بایران تحویل میدهد علی الحساب در حدود دو میلیون لیره معین شده است که بلافاصله پس از تصویب قرارداد مزبور از طرف مجلس شورای ملی تحویل میشود و از حالا دولت درصدد تهیه وسایلی برآمده است که بتواند آنها را بایران بیاورد از طرف دیگر اولیای دولت انگلستان حاضر شده اند که علاوه بر آنچه در ضمن قرارداد مزبور تعهد کرده بودند بنا بتقاضای دولت ایران مقدار معتنابهی نقره بدولت بفروشند و وسایل حمل آنرا نیز بایران فراهم آورند .

بدیهی است که علاوه بر طلا و نقره مزبور از ۵ خرداد ۱۳۲۱ بمعد بطوری که در خود قرارداد قید شده پنا بارقام ذیل مقدار معتنابهی جنس نیز از ممالک امپراطوری انگلستان و امریکا بایران وارد شده و بامور اقتصادی کشور کمک مهمی نموده است .

موجودی اسمار دولت در تاریخ ۵ خرداد ۱۳۲۱ تخمیناً ۵۵۸۵۰۰۰ لیره
خرید اسمار تازه از ۵ خرداد ۱۳۲۱ تا ۱۶ شهریور ۱۳۲۱ ۲۷۵۷۸۱۲ لیره
جمع ۸۳۴۲۸۱۲ لیره
موجودی اسمار دولت در تاریخ ۱۶ شهریور ۱۳۲۱ ۶۲۵۹۳۷۷ لیره
تفاوت که صرف خرید کالا از امپراطوری انگلستان و امریکا شده است ۲۰۸۹۴۳۵ لیره
مطابق ارقام دیگری که در دست است عمل واردات

کشور در ظرف ماههای اخیر بقرار ذیل خلاصه میشود :
وزن بتن ۱۹۶۹۶
ارزش بریال ۲۰۷۵۲۰۰۰۰
واردات بازرگانی ۱۹۶۹۶
" دولتی ۱۹۴۸۲
جمع ۳۹۱۷۸
۲۸۴۷۵۰۰۰۰

از مراجعه باین ارقام تأثیر قرارداد مالی که برای تعاون دو مملکت متحد تنظیم یافته و ضامن رفع احتیاجات مالی دولت انگلستان در ایران و تا حدی که اوضاع فعلی دنیا اجازه میدهد تأمین اجناس مورد احتیاج کشور ایران میباشد بخوبی آشکار و بخودی خود مبرهن میشود که دولت ایران با همان حسن نیتی که در موقع امضای پیمان اتحاد و قرارداد مالی ابراز داشته و بنا بضرورتی که مناسبات یکجتهی و همکاری اقتصادی طرفین ایجاب مینماید اسکناس مورد احتیاج کار گزاران دولت انگلستان را بر طبق مقررات قرارداد مالی سابق الذکر مرتباً در اختیار ایشان میگذارد و هر قدر ممکن باشد وسایل افزایش واردات جنس را از امپراطوری انگلستان فراهم میسازد .

نظر باینکه میزان اسکناس مورد احتیاج دولت انگلستان در ایران با توجه بمعاملاتی که خود دولت بمبایستی مرتباً انجام بدهد و بالخاصه وجوهی که باید دولت فوراً و حتماً بهسرف جمع آوری خواربار در تمام کشور برساند از میزان اجازه انتشار اسکناس تجاوز میکنند و از طرف دیگر وضع و طبیعت هیچیک از دو فقره احتیاجات مزبور طوری نیست که بانظرات بر گشت اسکناس بتوان تأخیری در پرداخت آنها قائل گردید ضرورت افزودن مبلغی بمیزان مجاز اسکناس احساس شده است ضمناً لازم میدانند این نکته را نیز توضیح نمایند که دولت از چندی قبل مشغول مطالعه در اساس امور مالی و ممالی پول کشور شده و امیدوار است که زمینه تصمیم قطعی در این امر و وسائل اجرای آن عنقریب تکمیل و لایحه قانونی آن هر چه زود تر تقدیم شود لیکن تا موقع تنظیم قانون مزبور که امید می رود تا آتوق قرارداد ۵ خرداد ۱۳۲۱ نیز جریان تصویب خود را در مجلس شورای

ملی به پیماید ماده واحده ذیل بقید دو فوریت تقدیم و تصویب آنرا تقاضا دارد :
ماده واحده - بانک ملی ایران مجاز است علاوه بر دو هزار و هفتصد میلیون ریال اسکناسی که تا کنون اجازه انتشار آن داده شده است تا میزان سیصد میلیون ریال اسکناس بجزریان بگذارد مبلغ سیصد میلیون ریال مزبور از حیث پشتوانه تابع مقررات قانون ۲۱ اسفند ۱۳۱۸ خواهد بود . نخست وزیر وزیر دارائی رئیس - مذاکره در فوریت است . فوریت اول . آقای امیر تیمور .
امیر تیمور - اجازه می فرمائید ؟ بنده هم در فوریت عرض دارم هم در اصل لایحه
رئیس - اول باید در فوریت رأی گرفت بعد وارد اصل مطلب شد .
امیر تیمور - اجازه می فرمائید بنده در کلیات لایحه عرض دارم در فوریت عرض ندارم
یکی از نمایندگان - کلیات ندارد . ماده واحده است
رئیس - رأی گرفته میشود بفوریت
افشار - مخالف هستیم اما حرف داریم .
لویبخت - باید صحبت شود در فوریت
رئیس - فوریت قبول معارض است . آقای امیر تیمور
امیر تیمور - بنده در اصل لایحه حرف دارم . در کلیاتش اجازه بنده محفوظ بماند
رئیس - آقای لویبخت فرمایشی دارید ؟
لویبخت - بلی هم در فوریت و هم در اصل ماده واحده مخالفم
رئیس - فرمائید .
لویبخت - عرض میکنم کلیه لواایحی را که دولت میدهد بمجلس شورای ملی فلسفه اش روی این است که در اطراف آن شور و دقت بعمل آید و حقیقه بررسی بشود و مخصوصاً عمق بشود و هر موضوعی که هست بحث بشود . دقت بشود مخصوصاً در لواایح مالی و مخصوصاً در این لایحه این است که بنده تقاضا میکنم اجازه فرمائید که مقرر شود در اطراف

لایحه فعلی صحبت شود لایحه طبع و توزیع شود برود به کمیسیون و در مجلس تحت شور و مذاقه قرار گیرد تا ما هم وقت داشته باشیم و بهتر بتوانیم رسیدگی و مطالعه کنیم تعمق کنیم اگر خوب باشد و صلاح باشد آنرا تصویب میکنیم اگر خوب باشد و صلاح باشد رد می کنیم.

رئیس - آقای دکتر جوان

دکتر جوان - بنده در اصل لایحه عرض دارم

رئیس - آقای انوار موافقت؟

انوار - بلی با فوریت موافقم. لایحه مطرح است و صحبت در سر فوریت آن است حالا کسی که مخالف است در فوریت صحبت میکند. آقای انوار بخت در فوریتش فرمایش فرمودند که این لایحه برود بکمیسیون و در کمیسیون در اطرافش صحبت بشود بنده گمان میکنم که برای مادیکر شبهه در فوریت این لایحه نباشد چرا؟ چون اولاً این ماده متمم قانونی است که دو چهار ماه پیش از مجلس گذشت و آن چهار ماه قبل درست و مفصل در جلسات خصوصی صحبت کردیم با دولت سابق و دولت ادله برای این ذکر کرد و هر کس از ما موافق و مخالف در آن جا مفصل صحبت کردند و اجازه داده شد به دولت و آن دولت سابق رفت و امضا کرد و بجزریان انداخت آنها صد میلیون می خواستند بعد هفتاد میلیون داده شد در موقعی که این لایحه در آنجا مطرح شد و ما صحبت کردیم و مخالف و موافق هر کس صحبت کرد پس این را يك لایحه نمیشود گفت که لایحه جدیدی است که اولاً وبالذات باشد این اولاً ثانیاً وقتی که بگوئیم این لایحه جدیدی است در دو جلسه روز پنجشنبه پر روز مفصلاً صبح و عصر صحبت کردیم در آنجا در جلسه خصوصی منافع و مضار این کار را در کمال دقت مطالعه و ملاحظه کردیم منافع آنرا موافقین بیان کردند دولت هم گفت حالا که موافق هستید من تقاضای فوریت آنرا دارم چون مسئله خرج است و احتیاج و مسئله این است که شما خودتان نفع این را تشخیص دادید باشخص دادن نقدش و سابقه که داشته و عملی که شده است با اینکه الآن تصدیق می کنید که عملی نیست که مضر برای ما باشد

و نافع است برای ما تقاضای فوریت آن شده است و بنده هم موافق هستم. با فوریت آن و اگر بکمیسیون هم برود در ده کمیسیون هم برود بیش از این مذاکرانی که در دو جلسه خصوصی صبح و عصر کردیم صحبت و مطالعه نخواهد شد

رئیس - آقای افشار

افشار - بعقیده بنده این لایحه فوق العاده مهم است و تأثیر فوق العاده زیادی در حیات اقتصادی ما دارد يك همچو لایحه باین مهمی را در جلسه علنی و عمومی بخواهیم باقید فوریت و بدون اینکه در آن مطالعه ای بکنیم بگذرانیم بنده مخالفم بنده خودم الآن که اینجا نشسته ام میدانم چطور این لایحه تنظیم شده است و بعقیده بنده باید این لایحه برود بکمیسیون شور شود لایحه طبع و توزیع شود حتی در کمیسیون چند نفر از متخصصین مالی را هم بخواهند و احضار بکنند و در این موضوع بررسی و مطالعه بکنند تا مجلس از روی فهم و دانسته بداند که بچه چیز رأی میدهد رأی بدهد و الا يك لایحه که ما درست آنها را مطالعه نکرده ایم و در کمیسیون هم مورد مطالعه واقع نشده است همینطور بیاید و باقید دو فوریت بگذرد بنده این را مخالف مصالح ایران میدانم و رأی نخواهم داد.

رئیس - شما پریروز در مجلس نبودید گویا. آقای افشار

افشار - بنده مخالف هستم با فوریتش عرض کردم.

رئیس - آقای منشور موافقت؟

منشور - بلی.

رئیس - بفرمائید.

منشور - بنده کاملاً موافقم و دلیل موافقت هم این است

که بقدر کفایت در روز پنجشنبه در جلسه خصوصی صبح و عصر مذاکره شد و بعقیده بنده مذاکرات کافی شد و اگر برود بکمیسیون در کمیسیون فقط ده نفر دوازده نفر مذاکره میکنند و حال آنکه در جلسه خصوصی که بعقیده بنده پیش از این هم رسمیت داشت در آنجا قریب هفتاد یا هشتاد نفر بودند خواهند لایحه را در دست همه گشت همه مطالعه کردند يك امری نبود که نازگی داشته باشد بلکه مسبق

سابقه بوده است دلیل فوریتش هم در همان جلسه خصوصی بیان شد و کاملاً صحبت شد دولت هم بیانات کرد پس برای موضوع خواربار و مخارجی که نهایت لزوم را دارد این لایحه تنظیم و تقدیم شده و با این تردیدی که آقایان فرمودند اگر ما بخواهیم زیاد معطل کنیم این لایحه را بضرر احتیاجات کشور خواهد بود ما الآن محتاج محصول خارجی و کالاهای خارجی هستیم که باید حمل شود و بیاید بازارهای ما هم تکلیفش معلوم است بنده معتقد هستم باید با فوریتش موافقت بفرمایند.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

رئیس - جمعی از آقایان اجازه خواسته اند.

عده از نمایندگان - مذاکرات کافی است. رأی بگیریید

رئیس - رأی میکسیریم با فوریت اول این لایحه آقایان موافقت بر خیزند. (اکثر برخاستند) تصویب شد.

فوریت دوم مطرح است. آقای امیر تیمور

امیر تیمور - بنده در اصل لایحه عرض دارم. اجازه بنده محفوظ بماند.

رئیس - آقای اورنگ

اورنگ - بنده موافقم. رأی بگیریید.

رئیس - رأی گرفته میشود با فوریت دوم. آقایانی که موافقت با فوریت دوم بر خیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد. ماده واحده مطرح است. آقای امیر تیمور

امیر تیمور - عرض میکنم مشکلائی که دولت فعلی با آن مواجه شده است و این لایحه را بمجلس تقدیم میکنند مبرانی است که از دولتهای گذشته بارش برده است

خشت اول چون عهد استاد کج تا نریا می رود دیوار کج البته آقای دکتر مشرف نفیسی مقرر داشته قیمت لیره که شش تومان و هفت قران بود چهارده تومان معین شود و علاوه بر همین قیمت مقرر داشته که لیره خریداری شود بهر اندازه که توانائی باشد این اولین قدمی بود که ایشان برداشته و تا آن اندازه که بود چه مملکت و خزانه مملکت اجازه می داد اسماعری تهیه شد از ایشان که گذشت و نوبت

ب دولت بعد رسید آقای بدر وزیر دارائی وقت بعد از اینکه چندین جلسه مباحثه و مذاکره شد بنده يك مرتبه دیگر هم در این مجلس اشاره کردم که در کمیسیون های متعددی که در وزارت دارائی منعقد شد و بنده با يك عده از همکاران محترم خودم در آن کمیسیون دعوت داشتیم و نظر ما را استفسار کردند بنده مخالف بودم و با اینکه هیچیک از آقایان همکاران هم موافق بودند يك مرتبه متوجه شدیم که رفته اند و آن قرار داد را امضا و منعقد کرده اند گو اینکه این قرارداد مورد بحث نیست و تا هنگامی که از تصویب مجلس شورای ملی نگذشته است طبق قوانین اساسی ما هیچگونه اثری نداشته است لکن از همان موقع متأسفانه شروع باجراه کردند اگر ایشان هم باز مثل آقای دکتر مشرف نفیسی تنها شروع بخرید لیره می کردند به قدری که پول دولت و خزانه ما اجازه می داد حرف و صحبتی نبود ولی ایشان طوری در قرار داد کار را باز گرفته اند که تعهد کرده اند تمام احتیاجات ریالی دولت انگلستان را در ایران تأمین کنند و مرتفع کنند و تصور نکرده اند و فکر این را در روز اول نکرده اند که این تعهد فوق قوه و بنیه مالی کشور ایران است و فوق قوه و بنیه مالی خزانه دولت است بلکه فوق قوه و بنیه و قدرت و توانائی مالی تمام اهالی کشور ایران است. دولت فعلی هم بر اثر همان دچار يك تشنج و مشکلی شده است که این لایحه را به مجلس شورای ملی تقدیم کرده است آقای بدر يك مرتبه در فروردین ماه آمدند ۷۰ میلیون تومان اجازه طبع و انتشار اسکناس را گرفتند که تحویل متفقین شود و حالا دولت آمده سی میلیون دیگر اجازه میدهد که اضافه بکنند بنده در آن موقع در خراسان بودم هم آن ۷۰ میلیون و هم این سی میلیون برای این است که بمتفقین تسلیم و تقدیم شود اگر کار باین جا تمام شود بنده هم هیچ عرضی ندارم و الآن سر جای خودم می نشینم و کاری ندارم ولی این رفع مشکل را نمی کند و متفقین بواسطه این جنگی که در این دنیا در گرفته اند و در این مملکت هستند و متأسفانه نمیشود هم پیش بینی کرد که این بدبختی و

جنگ کی تمام خواهد شد ممکن است خدایا کرده دو سال دیگر طول بکشد سه سال طول بکشد چهار سال طول بکشد پنج سال دیگر طول بکشد یک دولت یک مملکت یک کشوری تمام اینها را باید برای خودش پیش بینی کند و برای یک همچو مدت طولانی همینطور اوورت اصلاً تهدید کردن که تمام احتیاجات مالی انگلستان را در ایران در موقع جنگ در این موقعی که ارتش دهم هم در ایران در این مملکت تشکیل میشود بنده تصور میکنم عملی باشد و ممکن باشد از عهده آن بر آید. این سی میلیون تومان را که شما میدید این خرج یک ماه است بعد از یک ماه تمام میشود. سه خرج دو ماه است بعد از دو ماه دولت دوچار همین مشکل و همین محظوره خواهد شد و مجبور است که یک لایحه دوم تهیه کند و بیاورد به مجلس شورای ملی و برای دولت یک زحمت فوق العاده همیشه فراهم خواهد بود و این مسئله سبب میشود که سطح زندگی هم بالا میرود و زندگی غیر ممکن خواهد شد و این فوق قوه و توانایی ما است البته بنده بدولت هم خودم تأکید می کنم بلکه اصیحت میدهم که دولت از نظر همکاری که با متفقین دارد صمیمانه با آنها همکاری میکند و باید تمام موجبات کار آنها را در ایران فراهم کند در عین حال باید قوه و قدرت مالی ما هم اجازه بدهد که همکاری بکنیم و بقدر توانایی مان باید با آنها همکاری کنیم و دولت باید این قضیه را حقیقه حل کند امروز سی میلیون فردا صد میلیون پس فردا دویست میلیون خواهد شد آنها هم احتیاج دارند باید هم داده شود بنده معتقدم الآن یک قرار دادی ببندند یعنی بنشینند و وارد مذاکره بشوند با آنها و قرار بگذارند که در حدود صد میلیون دویست میلیون سیصد میلیون هر قدر ریال که مورد احتیاج آنهاست معادل آن ریال طلا و نقره بدولت بفرشند و این طلا و نقره را لازم هم نیست بایران بیاورند بنده عقیده ام این است و عرض میکنم بگذارند در آمریکا یا سوئیس یا سوئد یا یکی از ممالک بی طرف عالم بماند و باعتبار آن پول البته شما اسکناس انتشار بدهید و بجریان ببندازید و تقدیم متفقین

عقیده بنده است که صد میلیون دویست میلیون سیصد میلیون ریال هر چه احتیاجشان است از ایشان طلا و نقره خریده بشود به بیع قطع و این طلا و نقره را در خارج بگذارند و باعتبار آن بیاوند اسکناس منتشر کنند اما اینکه گفته میشود قرار دادی که آقای بدر گذاشتند بنده عرض میکنم آن قرار داد هنوز مورد شور مجلس شورای ملی قرار نگرفته و با اطلاع مجلس شورای ملی هم نرسیده است و بنده که اطلاعی از چگونگی آن ندارم و این قرارداد هم باز روی همان پایه کار آقای دکتر مشرف افیسی است و روی لیره ۱۴ تومان است (اوار - اطلاع ندارید؟) و البته بنده اطلاع ندارم والله بالله تالله اطلاع ندارم بخدا اطلاع ندارم بمحمد رسول الله که بنده اطلاع ندارم بنده مسلمان هستم و میگویم این لایحه را ندیده ام و از آن اطلاع ندارم باور کنید (صحیح است) یک نفر مسلمان بعرض یک مسلمان دیگر میرساند من در تمام اظهاراتی که در مجلس شورای ملی کرده و میکنم و خواهم کرد ناشی از غرض نیست آقای (صحیح است) و روی فقط و فقط مصلحت مملکت و ملت و دولت است نه از نظر موافقت با آقای قوام السلطنه است نه از نظر مخالفت با آقای قوام السلطنه است والله بخدا قسم همین است که میگویم (صحیح است) آقای قوام السلطنه کار خوب بکنند با ایشان موافق کار بدهم بکنند اول مخالف بنده خواهم بود با اینکه کمال ارادت و بندگی را هم داری ولی آن بجای خودش محفوظ است کار مملکت باید مربوط بمطالب و نظریات اساسی باشد و مربوط بخصوصیت و شخصیات نیست که جناب عالی میخواهید بمن سخن بگویید یا شمانت کنید اجازه هم میتوانم بگیرم و بعد از من حرف بزنید ولی من بشما هیچوقت اجازه نخواهم داد با من اینطور حرف بزنید.

اوار - در جلسه خصوصی بودید؟

امیر تیمور - آن قرار داد آقای بدر را هم گفتند روی خرید لیره ۱۴ تومان است و بالاخره ما حرفمان این است که باید ارز را آزاد بگذارید تا ارز تابع عرضه و تقاضا بشود خدا کند که لیره پنجاه تومان بشود در این مملکت بر فرض

که دو تومان هم بشود این بما مربوط نیست این را کنار بگذارید. بما طلا و نقره میفرشند بدهند قبول داریم ما آنچه احتیاج داریم احتیاج آبی داریم بما بدهند البته عرض کردم طلا و نقره میدهند قبول داریم، نقره میدهند قبول داریم، گندم میفرشند قبول داریم، جو میفرشند قبول داریم، برنج میفرشند قبول داریم، قند میفرشند قبول داریم، چای میفرشند قبول داریم کالامیگر و شند قبول داریم هر چه دلشان میخواهد بفرشند ما قبول داریم که باعتبار آن اسکناسی منتشر کنیم این کار هم اگر میشود یک قرضه با ما منعقد بشود که ما بگوئیم اصلاً یک لیره هم آنها بیاورند در ایران خرج کنند یک قرضه منعقد بشود دویست میلیون سیصد میلیون چهار صد میلیون با آنها قرضه داده شود و آنها بروند باعتبار آن قرضه اسکناس منتشر کنند و بدهند بدست شان این هم یک طریق حل است اگر اینطور حل نشود شما این سی میلیون را امروز میدید دو ماه دیگر باز گرفتار هستید سه ماه دیگر باز گرفتار هستید همیشه یک تشنگی شما دارید و خدایا کرده اگر جنگ دو سال سه سال پنج سال طول بکشد با این تهیدی که آقای بدر کرده است که تمام احتیاجات ریالی دولت انگلستان را کشور ما تأمین کند خزانة دولت که هیچ اگر تمام این کشور هم ملو از طلا باشد از عهده بر نخواهد آمد. بنده باز خدایا بشهدات میطلبم که در این عرایض خودم نه نظر خصوصی دارم (صحیح است) نه غرضی دارم و کمال ارادت و بندگی را هم بشخص آقای قوام السلطنه دارم و با تمام آقایان وزراء هم دوست هستم خصوصیت دارم، رفاقت دارم همه شان مردمان صالح هستند همه شان مردمان شریفی هستند همه شان مردمان نجیبی هستند همه شان مردمان وطن پرستی هستند مردمان ایران دوستی هستند (صحیح است) و این عرایضی که میکنم از نظر تأیید و توفیق آنهاست از نظر همفکری و موافقت با آنهاست که فعلاً بروند و روی این زمینه فکر کنند و عمل کنند. (صحیح است)

ولیردارائی - آنها را آنی که آقای امیر تیمور فرمودند مورد توجه دولت بوده است اگر فراموش نکرده باشند

پریروز هم در جلسه خصوصی مفصل عرض شد اقداماتی بعمل آمده و مشغول هستیم اینجاست در ابتدای عرض کردم که يك اقداماتی را ما مشغول هستیم برای مسائل مالی و اقتصادی دولت که در جریان است و هنوز تمام نشده است. همان قسمتهایی که میفرمائید با متفقین مان ما مشغول صحبت و مطالعه هستیم تلگراف کرده اند منتظر جواب هستند ما هم مشغول مطالعات دیگر هستیم منظور اصلی حضرت عالی هم انشاء الله بعد بعرض مجلس میرسد. مقصود این است که در این قسمت قصوری نشده است.

رئیس - آقای اوبخت

لوی بخت - بنده قبل از عرایض خودم لازم است دو کلامه عرض کنم یکی راجع بخودم است که الان تب دارم و ناخوش هستم و آقای دکتر غنی هم اطلاع دارند (بعضی از نمایندگان بلندتر) بنای گفتن بنده برای این بود که آقایان نمایندگان یک قدری مراعات کسالت بنده را بکنند و یکی دیگر اینکه بنده با این لایحه ای که آقای کاظمی تقدیم مجلس شورای ملی کردند با آن ارادت کاملی که بایشان دارم و ایشان را هم مرد وطن پرستی میدانم مخالف هستم از این جهت اجازه میخواهم عرایضی که دارم و یاد داشتههایی که دارم بعرض مجلس برسانم و امیدوارم که این نظریات بنده حمل بر این شود که مخالف بادولت آقای قوام هستم. برای اینکه در قرارداد که آقای فروغی به مجلس آوردند در آنجا بیاناتشان و جوابهایشان حاکی از این بود که بنده يك غرض خصوصی بایشان دارم در صورتیکه اینطور بود حالا که نسبت با آقای وزیر دارایی و آقای قوام هم کاملاً ارادیت دارم البته این نظر ملحوظ نمیشود عرض میکنم فوق العاده متأسف من است که در امور اقتصادی مالی تخصصی ندارم و وقت کافی نیز در پیش نیست البته در اطراف این لایحه بطوریکه شایسته است بررسی نموده زیبایی را که ممکن است بما وارد آورد ثابت کنم لیکن این قضیه سببی نمیتواند مرا از اظهار عقیده باز داشته یا موجب بشود که از این لایحه از روی منطلق میفهمم خودداری کرده یا آنکه چون تمام ادله که ممکن است نتوانم احاطه

در یافت میدارد و نیز اولین طلائی که دولت انگلیس باید بدهد در حدود دو میلیون ایره تعیین شده که باید بلافاصله پس از تصویب قرارداد مذکور بپردازد علاوه بر اینها دولت انگلستان حاضر شده است مقداری نقره بدولت ایران بفرود و بالاخره قرارداد مذکور چنین است و چنان است این است خلاصه مقدمه که قسمت اعظم این لایحه را تشکیل میدهد اما ماده واحده چنین میفهماند که علاوه بر دوازدهم صد میلیون ریال سیصد میلیون ریال باید از کیسه تهی و جیب خالی این ملت باقیانی پرداخته شود که بر ثروت دنیا احاطه دارند تا وسیله این مبلغ ها بتوانند وجود بیروی خود را در ایران بر خلاف رضایت عموم ایرانیان ادامه بدهند و این است معنی ماده واحده بین قرارداد مالی و این ماده واحده که حاکی از پرداخت سیصد میلیون ریال است وجه ارتباطی موجود نیست و نام طلا و نقره که در مقدمه این لایحه ذکر شده است نباید کوش مارا تیز و چشم مارا خیره نماید زیرا وجود یافتن آن در خارج مربوط بتصویب يك قرارداد مالی است که باید نگاه این ماده واحده است اما هنوز تصویب نشده و اگر هم تصویب بشود در صورتی عملی خواهد بود که بتوان آن طلاها را کسب میگویند از خارج بایران حمل نمود اولاً قرارداد مذکور که این ماده بر آن نگاه دارد نه تنها تصویب نشده بلکه مورد شور مجلس شورای ملی نیز قرار نگرفته است و در واقع این ماده واحده معلولی است که علت آن يك قرارداد مالی است که چون تصویب نشده است وجود خارجی ندارد و چون علتی موجود نباشد البته معلولی برای آن نمیتوان فائل شد در این صورت نمیتوانم مطابق کدام منطلق ممکن است جمهوری را که موضوع ندارد قابل تصویب دانست و یا بوجود فرعی قائل گردید که اصل و شالوده آن مورد تردید و وجود آن حتمی نیست تا ایا در صورتیکه فرض کنیم قرارداد مذکور تصویب شده باز هم فرض کنیم که آن طلاها و نقره ها و پولها الا آن حاضر است و منتظر ما هستند که تحویل بگیریم آیا بطور میتوان مطمئن بود که حمل آن باین کشور میسر است و بر فرض که رئیس محترم دولت چنین اطمینانی بدهند و بازم فرض کنیم که دلایل ایشان قانع کننده باشد باز جای

کماک و همراهی مینمایند اگر اینطور است دولت انگلستان در ایران چه احتیاجی دارد که علاوه بر آنچه سابقاً دریافت داشته باز هم سیصد میلیون ریال از ما بگیرد هر گاه این پولها که از کیسه يك ملت فقیر گرفته میشود برای مخارج بیرونی خارجی است پس آن اخبار و اطلاعات و ادعاها چیست؟ و چرا يك مطلبی که اصل ندارد میباید اینهمه تکرار شود و اگر آن اخبار که بسمع دنیا میرسد صحت دارد پس احتیاج دولت انگلستان با سکنا اسکناس ایران که در مقدمه این لایحه ذکر شده است چه معنی دارد اینها دلالی است که بعقیده من میباید از تصویب این لایحه جلو گیری کند و تصور میکنم که برای خرج آنها بر اهینی قانع کننده موجود باشد حالا جریان آنقدر اسکناس آیا در طرز زندگانی و اقتصاد مردم چه عملی خواهد کرد مسئله ایست اقتصادی و البته آنها که تخصص بسزا دارند بهتر میتوانند زبان آرا توضیح داده و تشریح نمایند.

رئیس - آقای دکتر جوان .

دکتر جوان - مخالفم بنده .

رئیس - آقای انوار .

انوار - ما وقتی در مدرسه بودیم در علم منطقی می گفتیم که قضیه شرطیه صحت مقدم لازم ندارد یعنی شرطیه لازم است ولو اینکه مقدمه هم صادق باشد . در وقتی که آقای بدر این لایحه را با آقای سهیلی آوردند در مجلس خصوصی حالا آقای امیر تیمور فرمودند قسم هم خوردند که اطلاع ندارم چند جلسه هم واقع شد و ایشان هم از جمله کسانی هستند که غیبت نمیکنند (هاشمی - ایشان خراسان بودند) با اینکه ایشان تشریف داشتند چرا اطلاع ندارند (امیر تیمور - عرض کردم ندیدم قرار داد را) این است که اگر بنده عرضی که کردم با توافق فکری که با ایشان دارم نمیتوانم کلام ایشان را حمل بر خلاف واقع بکنم ولی نکته ای را که در جلسه خصوصی صحبت شد همینجور آقای افشار که فرمودند در زمان کابینه دو روز ایشان ناخوش بودند ولی از کابینه آقای سهیلی در آن قضایایی که در اینجا صحبت شد ایشان حاضر

نستیم؟ بکلای خارجه محتاج نیستیم؟ یکساعت اگر صابون...
فکل نان پیدا شود دیوارا زیر و زبر میکنید . یکساعت و پنج دقیقه اگر کارت و چنگال نان پیدا شود دیوارا زیر و زبر میکنید ولی بنده دستها را بالا میزنم غذا میخورم چرا آقا غیر واقع میگوئید چرا چیزی میگوئید که حقیقت غیر از این است ما تشخیص دادیم احتیاجات خودمان را بعد از آن قرارداد که ما با يك ملتی هستیم که دنیا بر ما سخت شده است اطراف بسته شده است باید يك راه مخرجی برای صادرات ما باشد واردات مان باشد مملکت نمیتواند بدون واردات و صادرات زندگی کند اینها هم آمدند گفتند ما می آئیم از شما صد تومان اسکناس (یعنی کاغذی که اعتبارش را داریم هم بحمدالله طلا داریم هم نقره داریم هم جواهر داریم هم خالصجاتمان پشتوانه اسکناس ما است که نماینده های ما آقای اراقی و آقای مؤید احمدی کاملاً اطلاع دارند) با این اعتباری که شما دارید صد تومان کاغذ میگیریم شصت تومان از آن را میخواهید بهتان گندم ، قند ، چای ، شکر ، اسباب توالت و هر چه که محتاج هستید میدهیم و چهل تومان آنرا طلا میدهیم بنده گفتم آقا ببینید لژ هر کسی که میخواهید سؤال کنید همچو معامله ای بد است یا خوب است . عرض کردم قضیه شرطیه است ، اگر چنین معامله ای بشود که کسی بیاید از شما صد تومان اسکناس بگیرد و شصت تومان جنسی که محتاج الیه شما است بدهد و چهل تومان طلا بدهد قبول نمیکنی کاغذ بدهی طلا بگیری؟ این مقدمه اول است مقدمه دوم این است که این کاغذهای ما می رود از مملکت بیرون که برود در بغداد و شامات و در پاریس و آن جاهائی که کعبه فرسکی مآب چله است . و آنجا ها صرف امید شود در همین جا میماند (افشار - سطح زندگی بالا می رود) چکار میکنید؟ آقای افشار چه میگوئید؟ صبر کنید عمده های ایران در شرق و غرب مشغول کار هستند الان در کرمان سی هزار نفر مشغول راه سازی هستند در فارس سی چهار هزار نفر مشغول راه سازی هستند در بین تهران و آذربایجان در راه خراسان همینجور چهل هزار نفر مشغول راه سازی هستند اینها

عمله ایرانی هستند اینها مخارج میخواهند در مقابلش نه اینکه فعالیت در کشاورزی ایجاد کرده است؟ بنده خودم امسال زرت کاشتم برای اینکه خوب میخرند يك باك مارا وارد زندگی کرده است حالا من بگویم چون روز اول گفتیم این شخصی است نباید نزدیکش شد اگر طلا هم میدهد باید بگوئیم زهر مار نوری ده امامت میریزد پس بنده بعد از آنکه این مقدمات را تشخیص دادم و وقتی دیدم که ملت احتیاج دارد به قند و شکر و گندم و لاستیک و دارو و غیره که باید وارد بکنند کامیون باید وارد بکنند برای حمل و نقل و ما محتاجیم همه اینها از اطراف (اینها همه مقدمات است نظرتان باشد) راه ها بسته است و از یکطرف هم این معامله را با ما میکنند که کاغذ های ما را میگیرند البته کاغذهای ما اعتبار دارد پشتوانه دارد نقره میدهند یعنی صدی شصت را با آذوقه ، اقمعه ، کالا میدهند ، صدی چهل باقیش را طلا میدهند و این طلا می آید در مخزن ما میماند و ما از خدا میخواهیم و من در نظران استعجابت دعا از خدا خواستم که این سوء تفاهمی که در بشر تولید شده است چه بدی به حسن تفاهم بشود و زودتر جنک خاتمه پیدا بکنند ، ما دارای يك لیره هائی هستیم این کاغذ ها را هم در موقع خودش پاره میکنیم و کنار میزیم و چیزی که در ما پیدا شده است يك قوه عملی و يك فعالیتی برای بازرگانی ما برای کشاورزی ما برای تمام طبقاتی که وارد زندگانی هستند و کار میکنند بنده می بینم در دهات چهل و پنجاه دهائی که حاضر امیشد سنگهای مزرعه را بردارد الان شب و روز مشغول است و سنگها را بر میدارد مشغول برزگری شده است زمینش را پالایش میکنند بذر میکارند که زراعتش بهتر بشود این برای چیست؟ خودتان میدانید ، آنها میگویند ما پیاز را از شما می خریم خرواری صد و بیست تومان پیاز خرواری چهار تومان به صد و بیست تومان رسیده است ، این بچی چه کسی می رود؟ این کشاورز ما مشغول کار میشود این فعالیتش به کجا می رود؟ چه ضرری ما میکنیم؟ ما فعالیتیمان در کار بیشتر میشود کشاورزی ما خوب میشود تمام طبقات ما مشغول

کار میشود مشمول کارهستند! این چه ضرری دارد برای ما؟ چه چیز از ما میبرد؟ کجا میبرد؟ سرحدات ما که بسته است یکدانه گندم و جو خارج نمیشود این دولت ما که مثل دولت های سابق نیست...

افشار - از قسمتهای ما خیلی می رود بهراق.

لو بهخت - از همه جا می رود.

انوار - دایل بیار. از کجا؟

افشار - از تمام اطراف آذربایجان غربی ارزاق می رود.

انوار - غیر واقع میگویند دلیل بیاورید. بنا بر این

این معامله را که ما گفتیم قضیه شرطیه است و صدق مقدم است. این طلا را ما میدهند مطابق این ماده ای که الآن قرائت شد و بعد از امضای قرارداد در مجلس شورای ملی دو میلیون لیره میپردازند طلا و نقره ما نسبت باسکناس بیشتر میشود. یک صحبتی هم در جلسه خصوصی آقای وزیر دارائی بیان کردند که یک مقدار زیادی هم نقره از هندوستان میخورد و وارد میشود در اینجا و نقره رواج پیدا میکند. طلا و نقره در مملکت ما زیاد میشود در مقابلش کار زیاد میشود کجای این مربوط با استقلال مملکت است و کجای این ضرر با استقلال مملکت است یا ضرر به سیادت مملکت؟ ولی ضرر به تنبلیها است که تنبلیها را بکار و امیدارد. چیزی که هست همین است که تنبلیهای ما را بکار و امیدارد پس از این جهت روی حقیقت (چون غرض آمد مرض پوشیده شد صد حجاب ازدل بروی دیده شد) قضاوت کنید. بهر مجلس بهر محفل بهر انجمنی بروید قضا یا را اینچور بگویند که این است معامله ما متاع ما این است و در مقابلش امر بر این مترتب میشود. ترقی کشاورزی ما آبادی راههای ما امنیت در مملکت ما و زیاد شدن طلا و نقره. ببینیم کیست که منکر این باشد. مثل کریم خان زند که ازش نقل میکنند که از یک لری پرسید که چرا این کار را کردی گفت او اگر بودی نمیکردی گفت نه گفت دروغ میگوئی.

رئیس - آقای دکتر جوان

دکتر جوان - بنده اساساً راجع باین لایحه مذاکره

رسیده است اجرائش خلاف قانون است. آقای رئیس حالا ملاحظه بفرمائید که خلاف قانون بوده است؟

رئیس - سابقه اش را شما نگاه کنید خلاف قانون نکرده اند

دکتر جوان - این قرارداد باید بتصویب مجلس شورای

ملی برسد و چون بتصویب مجلس شورای ملی رسیده و دولت

هم تصدیق میکنند در لایحه خودش که بتصویب مجلس رسیده

پس اجرائش ولو اینکه کابینه سابق هم اجرا کرده باشد

و این کابینه آرا یک عملی انجام شده تصور کرده باشد باز

بر خلاف قانون است و حتی در مقدمه یک لایحه پیشنهادی

هم استناد بیک چنین قرار دادی خودش خلاف قانون است

این است که عرض میکنم مخالف هستم که در این لایحه

اشاره بقراردادی بشود که تصویب نشده است. اگر بهانه و

مستسک دولت این است که کابینه سابق این قرارداد را

بر خلاف قانون اجرا کرده عمل کابینه سابق مجوز کار خلاف

قانون این دولت نمیتواند واقع بشود. این دولت وظیفه

داشته وقتی چنین امری را ملاحظه میکنند در همان دقیقه

موقوف بکنند و در مجلس تعقیب بکنند و منتظر تصمیم مجلس

باشد. و اگر خدای نکرده نظر دولت در استناد باین

قرارداد این باشد که یک عمل غیر قانونی را کرده اند و

میخواهند اگر فردا ملت ایراد گرفت که چرا بر خلاف

قانون اجرا کردید بفرمائید که چون در مجلس مذاکره شد

در اطراف قرارداد میخواهم عرض بکنم که این هم قابل

استماع نخواهد بود زیرا امروز مجلس آنچه رأی خواهد داد

و بنده هم میدانم که روی این تقاضای دو فوریت تصویب

خواهد شد این ماده واحده ولی همیشه تصویب مجلس روی

ماده واحده و روی سوادی است که در مجلس مطرح میشود

و مورد شور قرار میگیرد و بهیچوجه تصویب یک قانون اثری

در مقدمه آن ندارد. زیرا ممکن است یک قانونی روی باشد

علی تقدیم مجلس بشود ولی نمایندگان روی یک عمل کلی

دیگری بآن رأی بدهند بنا بر این اگر رأی هم داده میشود

بنده عرض کنم در آن هیچ تأثیری نخواهد داشت و در صورت

دولت مسئول است اگر این قرارداد را اجرا کرده باشد و

متأسفانه چون آقای انوار نکته ای را فرمودند که این قرارداد چون امضا شده است از تاریخ امضا قابل اجرا بوده این قسمت را هم عرض میکنم اگر دولتی آمد و قراردادی را که باید بتصویب مجلس برسد از تاریخ امضاء اجرا کرد آهه خلاف قانون است. قرارداد پس از تصویب مجلس قابل اجرا است. در هر صورت بنده فقط مقصودم راجع باصل لایحه بود با اینکه با اصل لایحه مخالف هستم ولی مذاکره را بی نمر میدانم زیرا میدانم تصویب خواهد شد ولی این قسمت را عرض کردم که بالاخره این مقدمه ای که ذکر شد و این اشاره ای که بقرار داد شده بالاخره رفع مسؤلیت از دولت نخواهد کرد.

رئیس - آقای معذل

معذل - متأسفانه بنده با تمام این مذاکراتی که در اطراف این لایحه شد موافقت نداشتم چه آقایانی که مخالفت کردند و چه آقای انوار که موافقت فرمودند سببش هم این است که باید متذکر ومتوجه باشیم که مذاکرانی که ما میکنیم تأثیر شدیدی در اذهان عمومی دارد. مذاکرات ما مسبوق بیک سوابقی است که فقط خود ما مستحضر هستیم ولی دیگران که این مذاکرات را در روزنامه ها میخوانند از آن سوابق استحضار و اطلاع ندارند و از این جهت یک تشویش خاطرری در اذهان باقی میماند بخصوص که این قضیه مربوط باسکناس است که تمام زندگانی مردم و ثروت مردم را تشکیل میدهد و روزانه مورد حاجت آنها و داد و ستد آنها است فکر بفرمائید این صحبت هایی که امروز مخالف و موافق در اینجا کرده اند اینها چسب میشود و بدست مردم میرسد آن مردی که بکلی از سیاست برکنار است و آن شخصی که از سوابق موضوع اطلاع ندارد یک باره تصور میکند که زیر پای اسکناس خالی شده و شالوده نداشته و حالا هم یک نگرانی و تزلزل شدیدی در مجلس شورای ملی و یک اختلاف نظری بین نمایندگان و دولت در این باب هست در حالی که چه آقایان موافقین و چه مخالفین همه میدانیم که این موضوع حقیقت ندارد و همه ما ايمان کامل داریم بر اینکه

اسکناس ما روی يك اساس صحیحی است (صحیح است)
 يك نکته دیگری را که بنده قبل از ورود به موضوع میخواستم
 متوجه و متذکر شوم این است که ما در جلسات خصوصی
 این قضیه را حل کردیم که امروز مملکت محتاج بيك وحدت
 فکر و يك معاضدتى است که ما باید داشته باشیم چرا جنبه
 مخالف و موافق را کنار گذاشتیم و همه بالاتفاق بيك دولتی را
 دادیم ؟ برای اینکه دیدیم کشور ما در معرض يك واقعاتی
 واقع شده که لزوم همکاری دقیق را ایجاب میکند (صحیح
 است) دولتی که امروز روی کار آمده است يك دولت
 مختلطی است که توانسته است افکار عمومی را نسبت بخودش
 متوجه کند و مرکز يك وحدت ملی باشد ما در این جا بایستی
 از نظر افکاری که در روزهای آزاد میتوانیم داشته باشیم
 صحبت بکنیم یعنی اگر امروز جنک بود اگر دامنه جنک
 به پشت دروازه کشور ما کشیده شده بود اگر آتش جنک
 را ما احساس نمیکردیم و از گرمی آن نمی سوختیم ما
 میتوانستیم افکار خودمان و عقاید خودمان را آگزا در بیان کنیم
 و روی مصالح دقیق تر و جزئی صحبت کنیم اما يك مصالح عالیتر
 و يك مطالب دقیق تر يك پیش آمدهائی که امروز همه ما از
 آن استحضار داریم هست که بنظر بنده خلاف موطن پرستی
 است که ما دولت را در مسیقه بگذاریم و بخواهیم در مقابل
 آنها يك مشکلات داخلی هم ایجاد بکنیم (صحیح است)
 و اینها را بیاوریم در مجلس و بصورت مخالف و موافق صحبت
 کنیم و تقریباً این جور در اذهان عمومی نتیجه بگذاریم که
 آهائی که رأی میدهند و آهائی که موافقت میکنند باین
 اصول آنها مردمان وطن پرستی نیستند و آنها مصالح کشور
 را در نظر نمیگیرند ما آنها نیستیم که اینها را می فهمیم و ما
 آنها نیستیم که این مطالب را دقت میکنیم خیر همه آقا همه
 چیز را میدانند و همه همه چیز را می فهمند ولی باید فهمید
 که این دولت انگلستان و آلمان قبل از جنگ نیستند که
 برو روی هم ایستاده باشند و بخواهند يك معاهده به بندند
 الآن موقع جنگ است و ما این هستیم که با دولت انگلستان
 باید مذاکره کنیم و وضعیت طوری نیست که ما ملاحظه

کنیم که به بینیم در خور توانائی این ملت چیست بهمان
 اندازه انتظار داشته باشیم بسیاری از مطالب هست که در
 زندگانی شخصی ما هم اینطور هست که بایستی به روی آورد
 و نباید روی آنها بحث کرد خود بحث کردن روی او اول
 حرف است یعنی اساساً لازم نیست یعنی مطلب وجود ندارد
 که روی آن بحث کنیم رأی اعتمادی که مابودت دادیم باتفاق
 (یعنی قریب باتفاق) موقفی بود که ما از این مشکلات
 استحضار داشتیم اگر آقایان بوبخت یا امیر تیمور میفرمایند
 که آن قرارداد تصویب نشده و بعقیده بنده هم تصویب نشده
 ولی این مسئله مطرح بود و این مسئله ذهنی ما بود و ما
 استحضار داشتیم که این قضیه را دولت دارد اجرا میکنند
 (دکتر جوان - در مجلس مطرح نبود) در مجلس خصوصی
 مطرح بود اجازه بفرمائید و بنظر بنده مخالفین بیشتر دارند
 این مسئله را ثبت میکنند تا موافقین برای این که وقتی روی
 این مسئله بحث نشود این قسمت اخیر فرمایش آقای دکتر
 جوان تقریباً عمل شده است یعنی این جا ما فقط يك ماده
 واحده را تصویب کردیم و این ماده واحده پیشنهادی دولت
 است و نوشته میشود که این ماده واحده با چند رأی تصویب
 شد مقدمه لایحه را که در مصوبات مجلس شورای ملی
 می نویسند اما این تأیید شما این تصریح این لیت شما ناچار
 میکنند که این مسئله را در مذاکرات مجلس شورای ملی وارد
 کنند در حالی که بقول خودتان میدانید که نتیجه نمیشود
 از این مذاکرات گرفت اگر این را میدانید چرا انقدر تصریح
 میکنید چرا انقدر تبیین میکنید يك مطلبی را ما رأی
 اعتمادی که بدولت دادیم روی چه اصل دادیم ؟ گفتیم بدولت
 ما آن اندازه که قدرت داری تا آن اندازه که میسر است
 هست تا آن اندازه که ممکن میشود به امایندگی ما برد
 این مسائل را حل و عقد کن (دکتر جوان - در حدود قانون)
 البته در حدود قانون او هم که آمد مشکلات خودش را با
 گفت اگر مقصود این است که دولت را در زیر بار مشکلات
 ما هم بیشتر فشار بیاوریم او که يك بار فشاری رویش هست
 اگر میخواهید که از این حیث ما هم يك چوبی بزنیم آن

يك امری است علیحده ولی ما باید مشکلات را بهتر از این
 حس کنیم تصور میکنم همان مقتضیاتی که موجب این مسائل
 شده است میدانید و همان موجبات است که میفرمائید نمیتوانید
 و اگر میدانیم که ما بایستی ضمناً بدانیم مشکلات جنگ
 چیست یکی از مشکلات جنگ تحمل این نا ملایمات است
 یکی زیر بار رفتن همین حرفهائی است که ملت ایران میل
 ندارد آنها را قبول کند والا چیز دیگری نیست اگر ما اینجا
 نشسته باشیم و موافق داخواه خودمان هر چه بخواهیم بگوئیم
 پس نه جنگی است و نه اوضاع نا مرتبی است پس ما باید
 متوجه باشیم صحبت هائی که میکنیم به منفعت کشور باشد
 موافقتمان به منفعت کشور باشد مخالفت هم به منفعت کشور
 يك نفر و كيل یعنی يك نفر سیاسی چرا ؟ برای این که
 و كيل شخصی سیاسی است و در سیاست بحث میکنند و شغلش
 سیاست است سیاسی کسی است که طوری صحبت کند که از
 موافقت و مخالفتش هر دو نفعی عاید کشور شود نه اینکه فقط
 نظریات خودش را ابراز کند و رد شود بنده مخصوصاً این جا
 يك توضیحاتی را لازم میدانم داده شود که این توضیحات پایه
 واقع شود برای افکار عمومی و سوء تفاهمی اگر باشد از
 اذهان مردم خارج شود و آن این است که مردم تصور نکنند
 اگر گفته میشود سی میلیون تومان اسکناس چاپ میشود
 به متفقین داده میشود این را رایگان میدهند بدست آنها و
 این از دست ما خارج میشود و بهمین میزان هم از پشتوانه
 اسکناس کم میشود در حالی که مطلب اینطور نیست مطلب
 این است که متفقین ما میگویند ما در کشور شما برای
 ساختمانها برای راهها برای مصارف ارتش خودمان بایستی يك
 پولی را خرج کنیم حالا البته صرف نظر میکنیم از اینکه این
 کار خوب است که بسر ما آمده است که ارتش آنها در مملکت
 ما آمده است و آیا این حق را دارند یا ندارند و این را عرض
 کردم بطوری که خود آقای دکتر جوان هم تصدیق کردند
 جای بخشش نوی لایحه اجازه شش سی میلیون تومان
 اسکناس نیست این پیش آمدی است واقع شده اینها میگویند
 ما این پول را باید مصرف کنیم در مقابل هم صدی چهار طلا

میدهم و صدی شصت هم حاجات شمارا بر میآوریم (دکتر
 جوان - اینطور نیست) صدی چهل طلا میدهند و صدی
 شصت هم جنس میدهند اگر گفته شود که خلاف میگویند
 و طلا را میدهند در هر امری و در هر عقدی ممکن است این
 اتفاق بیفتد ولی تا وقتی که واقع شده نمیشود پیش بینی
 کرد و نمیشود گفت با آنها که خلاف میگوئی دروغ میگوئی
 زیرا ما که بدولت اختیار داده ایم با همین قید و با همین شرط
 و با همین ترتیب میدهم بنده خودم در این باب پیشنهادی
 تهیه کرده ام که اگر دولت قبول کند و اصلاح شود در این
 ماده بنظر بنده راه این تصور ها و این ایراد گیری ها بسته
 میشود و آن این است که زر و سیمی را که متفقین در مقابل
 صدی چهل آنچه را که از ما میگیرند و ما میدهند این را
 در ممالک متحده امریکای شمالی در بانکهای معتبر آنجا
 بامانت بسپاریم و مجلس شورای ملی تصویب کند آنچه از
 این بابت میگیریم جزء پشتوانه اسکناس محسوب شود و جزء
 معاملات عادی ورود برای این که صدی چهل آنچه که از
 ما میگیرند طلا میدهند و اینها اگر ذخیره پشتوانه اسکناس
 واقع شود جای هیچ نگرانی نیست باین جهت بنده تصور
 میکنم چه آقایان مخالفین و چه آقایان موافقین که در این
 باب صحبت میکنند خوب است روئنه صحبت و مذاکرات
 خودشان را روی فهم عامه قرار بدهند و طوری شود که در
 اثر این مذاکرات ما ایجاد يك نگرانی و اضطرار این در خاطر
 عامه پیدا شود (صحیح است)

رئیس - آقای اورنگ .

اورنگ - موافقم اگر مخالفی بود عرض میکنم .

رئیس - آقای دکتر ملک زاده .

دکتر ملک زاده - موافقم .

رئیس - آقای ملک مدنی .

ملک مدنی - موافقم .

رئیس - آقای فرمانفرمایان .

فرمانفرمایان - بنده هم از آن قسمت هستم که با طرز

و ترتیب او ایچی که دولت پیشنهاد میکنند و دولت سابق هم

شروع کرده بود پیشنهاد میکرد بنده باین طرز اصول مخالف هستم چرا؟ برای اینکه آقا این مسئله چنانچه گذشته و میدانیم این پایان این مطلب باین لایحه و باین رأی مجلس شورای ملی نخواهد شد این مسلم است از طرفی ما هم میدانیم و واقف هستیم و چیزی بر ما پوشیده نیست که امروز يك وضع خاص و خارق العاده چه این دولت چه دولت قبل چه دولت بعد هر صورتی داشته باشد تا اوضاع جهان بدین منوال است این اشکالات و محظورات نه فقط برای ما است برای قوی ترین دولتها فراهم و موجود است از طرفی هم البته بحثی که میشود با اطلاعاتی که میشنویم بوسیله شریات و جرایم ملاحظه میفرمائید به بینید در سایر نقاط که دولتشان هست قوه مقننه شان هست آیا اینگونه مذاکرات برای يك میلیون دو میلیون تومان نشر اسکناس هیچ پیش آمده است؟ هیچ شنیده اید آقایان که اینها را بیاورند در مجلس و مطرح کنند و مباحثه کنند؟ آن مذاکراتی که میشود در اطراف موضوعات دیگری است آیا دیده اید که در مملکت انگلستان دولت رفته باشد در مجلس و از مجلس تقاضای انتشار دو میلیون لیره اسکناس بکنند و مجلس هم بموجب لایحه ای اجازه بدهد؟ بنده مخالفتی که دارم و بعنوان مخالفت خواستم عرض کنم این است که دولت این جا يك معامله ای میکند این يك معامله خزانه داری است يك اسکناس است دولت میدهد و در مقابل يك مقدار طلا میگیرد و مقداری هم جنس میگیرد و مسلم است هیچکس هم نمیتواند منکر شود نهایت احتیاج را بآن اجناس داریم و اگر از آنها گرفته شود در این جا فراهم نمیشود امروز هم میدانیم و در مقدمه هم صحبت نداریم که دولت امروز محل اعتماد ماست و طرف اعتماد ملت است در صورتیکه ما و شما و ملت دولت را طرف اعتماد خودمان قرار میدهیم بنده شخصاً ولو اینکه تمام مجلس مخالف باشند اظهار نظر خودم را میکنم و بنده خودم شخصاً به دولت اختیار میدهم که اینگونه معاملات خزانه داری را البته برای مدت محدود برای دو ماه سه ماه بکنند در این معاملات کمالات ما را که گرو نمیتوانند بگیرند این معاملات صرفاً يك معامله

آقای انوار پدش بیاید و بیاز خرواری صد تومان نشود بلکه دو تومان بشود گندم هم خرواری پنج تومان بشود وزارتین ما هم عملگی نکنند و روزی دوازده قران اجرت بگیرند بلکه زارع و کشت کاری که رفته است در راهها کار میکند و لابد مزرعه او بیکار مانده است بیاید در زراعت کار بکنند فعلاً زارع همان جمعیت محدود این مملکت است که یا باید در مزارع کار کنند یا در جاده ها و این چیز ها هیچکدام برای ما اسباب دلخوشی نیست آقای انوار خوب بود گندم به خرواری چهار تومان میرسید بیاز هم خرواری دو تومان میشد ولی در مقابل پارچه هم متری سی شاهی میشد نه متری دو تومان قند هم یکمن دو قران میشد نه یکمن هشت تومان پس بنده شخصاً عقیده ام این است که اگر دولت این را فرض کند که ممکن است با این ترتیب احتیاجاتشان رفع شود نمیشود باز هم محتاج هستند باید يك ترتیبی معین کنند بعنوان معاملات خزانه داری که دولت يك اختیاری داشته باشد و طبق آن اختیار این معاملات را بکنند و الا باین ترتیب و این عملی که میشود و مذاکراتی که میشود روی این قانون مضراتش خیلی بیشتر از منافعش است.

جمعی از نمایندگان - کافی است مذاکرات.

رئیس - پیشنهادات خوانده میشود. پیشنهاد آقای معذل پیشنهاد میکنم جمله زیر ضمیمه شود.

زر و سیمی که از متفقین در مقابل اسکناس گرفته میشود در بانکهای معتبر بمالك متحده امریکا با امات سپرده شود.
دکتر ملک زاده - این مربوط به این لایحه نیست مربوط به معاهده است.

ملک مدلی - بنده مخالفم این پیشنهاد از موضوع خارج است.

معذل - بنده اصلاً توضیحی ندارم اگر مربوط به این ماده واحده نیست پس میکنیم.

رئیس - پیشنهاد آقای اراقی:

برای اینکه انتشار اسکناس نامبرده در ماده واحده موجب بالا رفتن نرخها و گران شدنهای زندگی نشود پیشنهاد میکنم

تبصره زیر به ماده واحده ضمیمه شود.

تبصره - دولت مکلف است اریخ کلیه مواد ضروری مورد احتیاج عموم را تثبیت نموده و از بالا رفتن بهای مواد ضروری جلوگیری نماید.

رئیس - آقای اراقی.

اراقی - بنده باصل موضوع دخالت نمیکنم که عمل مفیدی است یا غیر مفیدی است ولی آنچه معلوم است این است که انتشار اسکناس زیاد باعث بالا رفتن نرخها خواهد شد و اگر هم دولت این عمل را خودش نکند خود بخود این عمل انجام میشود چنانکه در موقع لایحه اجازه انتشار هفتاد میلیون تومان اسکناس این مطلب تذکر داده شد و آقای وزیر دارایی قبول نکردند ولی بلافاصله این عمل انجام شد و آقایان تصدیق میفرمایند محسوس است که اگر مردم حساب کنند و با حساب اریخ را بالا ببرند اهمیتی ندارد و محسوس نیست برای این که الان ما دوست و هفتاد میلیون تومان اسکناس در جریان داریم و این سی میلیون تومان يك اهم آن اسکناس و يك دهم کل اسکناسی است که در جریان خواهد بود اگر باندازه يك دهم یعنی ده درصد اریخ ها افزوده شود اشکالی نیست اما چون مردم اهل حساب نیستند و غالباً وظیفه شناسی و نوع پروری و علاقمندی بکشور ندارند بیشتر بالا میبرند و آمدی خواهند کرد بکسانی که بایک حقوق معینی زندگی میکنند و منحصراً این فشار به طبقه مزدور و حقوق بگیر وارد میشود این است که اریخهای مواد ضروری زندگی را همانطور که اریخ نان ثابت است اریخ قند و شکر و چای ثابت است ذغال و هیزم و سایر موادی که مورد احتیاج عموم است حتی الامکان تثبیت کنند و جلوگیری کنند از بالا رفتن نرخها و از سوء استفاده که مختصرین از بالا رفتن قیمت اجناس میکنند بکنند و خصوصاً بنده تذکر میدهم که دولت خودش نباید در مسابله بالا رفتن نرخها شرکت کند يك وقتی صحبت در این بود که دولت در باره چای اقدام بی رویه کرده است چای مردم را بزور ضبط کرده و با چوب خراج اریخ او را بالا میبرد آقای وزیر دارایی وقت

فرمودند ما تاجر هستیم و تاخر هر عملی از شایسته است بنده عرض میکنم نباید دولت در بالا رفتن نرخها شرکت کند بلکه باید از خوارا تثبیت کند در جلسه گذشته هم آقای وزیر پیشه و هنر فرمودند که چرا نرخ تمام اجناس بالا می رود ولی مواد انحصاری که در اختیار دولت است بالا رود و قیمتش را ثابت نگاه داریم ما هم قیمت را بالا میبریم این غلط است دولت مکلف است که مواد ضروری عامه را قیمتش را تثبیت کند و در درجه اول اعتبار پول خودش را خودش حفظ کند

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - بمقتیده بنده اصل مطلبی را که آقای اراقی بیان کردند صحیح است محل تردید هم نیست و بمقتیده بنده هم دولت باید جلوی محتملترین را بگیرد و از هر اجحاف و تعدی که بخواهند بکنند بوسیله قانون احتکار جلو گیری کند ولی بنده خیال میکنم برای دولت وسیله کافی در دست هست و احتیاجی به این چیزها نیست برای اینکه آن قانونی که ما از مجلس گذرانده ایم هر نوع اختیاری را بدولت داده است که هر کس که بخواهد سوء استفاده کند بهر عنوان و بهر اسم جلو گیری کند و این وظیفه دولت است که آن قانون را جلو بگذارد و مطابق آن دولت عمل بکند و اگر مطابق آن قانون عمل شود از همان اشخاصی که آقای اراقی فرمودند جلو گیری بشود و داد گاه باید تشکیل شود و از هر محتملترین باید جلو گیری بکنند و چهار نفری را هم که سبب داد گاه بفرستند سایرین دست و پای خودشان را جمع می کنند چیزی را که بنده می خواستم این جا عرض کنم يك بیانی این جا آقای فرمانفرمایان کردند که بنظر بنده باید يك جوابی و توضیحی از طرف مجلس شورای ملی داده شود این مطلب را خیال میکنم بنظر بعضی از آقایان شاید ایشان اشتباه لفظی کردند که فرمودند عمل اسکناس را خود دولت بکند و این يك عمل خزانه داری است بنظر بنده اینطور نیست انتشار اسکناس باید با اجازه مجلس شورای ملی باشد (صحیح است)

فرمانفرمایان - معامله اش را گفتم با سایرین ملک مدنی - هر وقت دولت خواست که انتشار اسکناس

بکنند مطابق قانونی که از مجلس گذشته است باید از مجلس اجازه بگیرد و همینطور هم مربوط به قرارداد معاملات با خارجی است که مطابق قانون اساسی خود دولت نمیتواند مستقیماً وبدون اجازه مجلس شورای ملی اقدام بانکار بکند دلیلش هم این است که پس از اینکه قرارداد را بامتفقین بست به مجلس شورای ملی آورده والان هم در جریان کار است بنده خواستم این نکته را عرض کنم چون این دو موضوع روی يك تکلیف اساسی است البته دولت هم رعایت میکند ولی چون گفته شد قطع هم دارم آقای فرمانفرمایان هم نظرشان به این مطلب این طور بوده است شاید بنده درست مطلب را متوجه نشدم خواستم این را توضیح بدهم که این دو مطلب مطلب اساسی است که انتشار اسکناس باید با اجازه مجلس شورای ملی باشد و همینطور قرارداد خارجی هم باید بمجلس شورای ملی بیاید و پس از تصویب مجلس آنوقت قابل اجرا است

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

وزیر دارائی - در این موضوع راجع بتأثیر اضافه شدن اسکناس در قیمت ها صحبت کردند بنده خواستم مخصوصاً این توضیح را خدمت شان عرض کنم که پشتوانه اسکناس ایران خیلی قوی است و از سایر ممالک بیشتر است و از صدی ۶۰ هم بیشتر است (صحیح است) و جای تکراری هم از این حیث نیست و در قسمت تثبیت نرخ اجناس که آقای اراقی فرمودند دولت خودش این فکر را دارد و منظورشان هم تأمین است و دولت دارد اقدام می کند تا آن حدی که مقتضی امور اقتصادی است بنابراین منظور ایشان بعمل می آید و در قسمت پشتوانه اسکناس هم خواستم برای توضیح عرض کنم خیلی کامل و خیلی کافی است و خیلی بیشتر از آن چیزی است که در سایر ممالک است. (صحیح است)

رئیس - پیشنهاد آقای انوار:

پیشنهاد میکنم تبصره اضافه شود بماده واحده: دولت مکلف است در ظرف ده روز حساب هفتم ژوئن را تمام کرده و صورت حساب آنرا بمجلس تقدیم دارد. انوار - این نکته را عرض میکنم بعد هم شاید استردادش

کردم اولاً در رد فرمایشات آقای فرمانفرمایان تمام این مطالب کاملاً مخالف بانس قانون اساسی است نمیشود این را بدولت اختیار داد و در واقع ۱۰ اصل از آن اصول قانون اساسی را شما زیر پا گذاشتید و نمیشود گفت بدولت آقای وزیر دارائی هر چه میخواهی در خزانه دولت بکن نه آقا نه آقا نمیشود اما راجع به پیشنهادم در قرارداد کلمه ژوئن نوشته شده بنده نمیدانم ژوئن چه وقت است بعضی ها گفتند ماه تیر است (یکی از نمایندگان - ۱۷ خرداد است) یا آخر خرداد ما میشود. گفته شد بعد از مدت ۶ ماه آنچه که ما باید از دولت انگلستان در مقابل اسکناس بگیریم جاش معلوم باشد حالا از ۵ خرداد ماه ۶ ماه نشده است ولی چون ژوئن مطابق میشود با تیر ماه حالا خواستم که دولت را متذکر کنم که حساب این سابق را مطابق چه چیز تطبیق میکنند مطابق آن میخواهند تمام کنند یا لایحه که بعد میخواهیم دو میلیون لیره را از آن ها بگیریم در هر صورت با این چهار تطبیق میکنند؟ اگر بگوئیم ژوئن بعد می آید گمان نمیکند که مجلس با آن موافقت بکند چون ژوئن گذشته است پس تکلیف این را اول باید معلوم کنید و پیشنهاد خود را هم استرداد میکنم که کسی مخالفت نکند (ملک مدنی - پیشنهاد را پس گرفتید رأی بگیرید بماده)

رئیس - باز هم پیشنهاد هست. پیشنهاد آقای اورنگ تبصره زیر را پیشنهاد میکنم: که دولت معادل مبلغ سی میلیون تومان اسکناس پول اقرا انتشار دهد. اورنگ اورنگ - بنده خیلی متأسفم از اینکه موافقین و مخالفین وضع صحبت شان طوری شد که مجال رسیدن بآقایان بیکه اجازه برای صحبت خواستند و صحبت باقی ماند این معامله در دنیا هر معامله که در عالم میشود اگر بزبان يك طرف نباشد خیلی ناله ندارد معاملاتی که ناله دارند این است که يك طرف که معامله میکنند زیاد تر پول دهد و کم تر جنس بگیرد و یا زیاد تر جنس بدهد و کمتر پول بگیرد يك چنین معامله در دنیا برای آن کسی که زبان

دیده است ناله دارد و آن کس ممکن است ناله کند ولی در معاملات جاری و عادی باعتقاد شخص بنده زیاد ناله ندارد خاصه از اینکه يك مواقعی اتفاق می افتد که در يك معامله اشخاص اجبار داشته باشند که آن معامله را بکنند مثل روز تنگی و قحطی آدم يك گندم یا آرد را زیاد تر از ایام سعد و فراوانی میخرد این دیگر ناله ندارد مجبور است بخرد حالا يك اسکناس در ایران داده میشود به يك دولتی و ما در عرض ۶ ماه اجناسی را که احتیاج داریم برای خودمان از آن دولت بتدریج میگیریم بنرخ معتدل دنیا آخر شش ماه حساب میکنیم که ما چقدر پول داده ایم و آنها چقدر بما کالا داده اند قیمت آن کالا چقدر است جمع مبلغی که ما داریم چقدر است از یکدیگر تفکیک که میکنیم متممش باقی میماند اگر باقی ماند آن متمم را از صد تومان چهل تومان آرا طلا بدهند بقیمت و نرخ متعارف معمول دنیا و صدی ۶۰ آن را هم کالای مورد نیاز بما بدهند این معامله با این کیفیتی که من تفسیر کردم من خیال میکنم بد نیست پولی دادیم و کالائی گرفتیم اضافه ای هم اگر داشتیم طلا را گرفتیم بقیمت متعارف دنیا نهایت امری که آقایان رفقا در این معامله برای ما زبان تشخیص میدهند و میگویند این پولی که امروز ما میدهیم کاغذ است دادن این کاغذ انتشار اسکناس است انتشار اسکناس در داخله ما جنس مان را بالا میبرد پس تنها مضرتی که از این معامله مافرض میکنیم برای ما وجود باشد این است که سطح زیاد گوی بالا می رود بواسطه انتشار اسکناس زیاد. شد ۲ اگر ما این ضرر و زیان را راهش را به بندیم در داخله خودمان پس از این معامله زیان ندیده ایم و این ضرر و زیان چنانچه در جلسه خصوصی عرض کردم حالا هم عرض میکنم این ضرر و زیان منحصر آ راه بسته شدش راه اسنادش این است که با بمقداری که الان انتشار میدهیم اسکناس بهمان مقدار ما نقره سکه کنیم و در دست انتشار بگذاریم چنانکه دولت وقت هم در جلسه خصوصی توضیح فرمودند صد و چند تن بالا در مقابل این کالا ها و در مقابل این ربال ها که خریده شده است نقره است آنجا نکر شده

که این نقره بخر بیداری شده الا آن مقدور نیست که از مجلسی که خریداری شده است فوراً وارد ایران بشود بنده آنجا عرض کردم جائی کسه این نقره در دست شما موجود است یعنی برای مملکت موجود است برای رفع این زیان احتمالی در داخله يك کشور دولت قبول بکنند يك مقداری از نقره شمش را بهارزی که تقلب و قباچاق شود از مملکت بقسمی که برای قاچاق صرف بکنند سکه بکنند و بین مردم انتشار بدهند اگر دولت این مبلغ را موافقت بکنند همانطوریکه آنجا موافقت فرمودند راه این مضرت و ضرر مسدود است و راه این مضرت که مسدود شد دیگر این معامله اشکالی ندارد و زیانی هم ندارد يك جمله معترضه هم در ضمن توضیح پیشنهاد خودم عرض میکنم . . . از این جمله معترضه هم می گذرم . سخن سر این است که اگر چنانچه معادل انتشار این اسکناس همان مقدار اگر نقره سکه بشود و در دست انتشار گذاشته شود رفع این مضرت عمومی میشود این توضیح بنده است حالا بسته بنظر آقایان است .

وزیر دارائی - این پیشنهادی که فرمودند فعلاً مورد مطالعه دولت است و امیدواریم که عملی بشود ولی استدعا میکنم که پیشنهاد خودشان را پس بگیرند منظور جنابعالی تأمین میشود .

اورنگ - پس میگیرم .

رئیس - پیشنهاد آقای اوحدی :

ریاست محترم مجلس شورای ملی
پیشنهاد میکنم جمله پس از تصویب مجلس که در مقدمه لایحه قید شده است حذف شود . اوحدی
اوحدی - خیلی خوشوقت هستم که انعکاس عمل مجلس در تصویب دو فوریت لایحه ثابت کرده که اکثریت مجلس موافق با نظر دولت و لایحه دولت است و اگر چند نفری يك صحبتهایی دیگری کرده اند جوی عقاید شخصی خودشان بوده است و عقیده مجلس بوده است (افشار - شما هم عقیده شخصی خودتان است) مستند من اکثریت مجلس است عرض میکنم صلاح هم بنده نمیدانم که انتشار اینقدر اسکناس

را که میکنند تصور نفرمایند که پشتوانه اسکناس ما برای انتشار کم است بنده با آقایان اطمینان میدهم که امروز اسکناس ما از حیث پشتوانه اگر طلا را به قیمتی که امروز در بازار دنیا هست حساب کنیم پشتوانه خیلی خوبی داریم (صحیح است) حتی میتوانم بگویم از صدی ۶۰ هم بیشتر است برای اینکه ما طلا را ۶ تومان و ۲ هزار حساب می کنیم و پشتوانه حساب می کنیم لیکن در بازار تهران الان طلا ۳۳ تومان است و با در بازارهای خارجه قیمتش دو برابر شده است پس قیمت آن (این پشتوانه) هم از حیث طلا و هم از حیث نقره کاملاً کافی است (صحیح است) و با این سی میلیون هم تفاوتی نمیکند خاصه با آن قانونی که گذرانیدیم که بقیه پشتوانه اسکناس از جواهرات سلطنتی است و اینها بحمدالله بمقدار خیلی کافی است و اثری در اسکناس ندارد اما این را که بنده پیشنهاد کردم چون در قانون سابق در آن ۷۰ میلیون (دویست میلیون این شرط را نداشت) لیکن در ۷۰ میلیون که در کابینه سابق پیشنهاد شد و گذشت شرط شد که در ظرف ۱۸ ماه دولت آنها را جمع آوری بکنند يك نظری هم دادند چون تمام اسکناس ها برای خرید کالای خارجی نیست و يك مقدار اسکناس مورد احتیاج خود دولت است الان برای خرید گندم برای خرید ترنك و عیناً اینها را باید دولت اسکناس بدهد و نباید در تمام شهرها و دهات اسکناس بدهد و این اجناسی را بگیرد لیکن بالاخره اینها برمیگردد همه به بانک برای اینکه گندم نان میشود نالوا پولش را پس میدهد کالاهایی که از خارج وارد میشود قندی که وارد میشود فروخته میشود به اسکناس و اسکناس برمیگردد به بانک در قانون سابق چون این بود بنده لازم دانستم این را حذف کنم بنده با اینکه کاملاً از موافقین لایحه هستم و عرض کردم و لیکن يك مسئله خواستم خدمت آقای نخست وزیر عرض کنم که اگر میتوانند این مسئله را حل کنند بنده تمام اشکالات مرتفع شود و آن اینست که دولت اگر حسابش را با همسایه هار مالی قرار بدهد یعنی خرید هائی که از شان میگیریم و کالاهائی که بمانند جنس هائی که میدهند بریال بفروشند و جنسی را که از ما میخرند بریال بخرند و پای ارز در بین باشد یعنی دولت مجبور نباشد امروز لیره کاغذی را در ۱۳

تومان و فلان بردارد و در ازایش اسکناس بدهد این لطمه بما میزند بعلمت اینکه اگر ارز را آزاد بگذارند البته خیلی خیلی قیمتش پائین میآید هیچ شبهه درش نیست این نکته را بنده عرض کردم و آقای امیر تیمور هم همینطور فرمودند بنده عقیده ام اینست که دولت مبادلاتش را با همسایه های ما (البته محل احتیاج شان است در مملکت ما راهسازی دارند و کار دارند پول باید به شان داد پول هم اسکناس است لیکن از آنها طلا را اسکناس بخرید هر چه که میگیرید قند و چای قماش اینها را هم بریال به شان داده شود . اینجا از مصرف ندارد بالاخره با بایا بدالبته در اینجا بماند اگر چه این موضوع جایز اینجاست و اینرا باید تصویب کرد لیکن آقای نخست وزیر و هیئت دولت باید با همسایه های ما صحبت کنند و صحبت لیره را از میان بردارند آزاد باشد .

وزیر دارائی - این موضوع که آقای مؤید احمدی فرمودند موضوع نسبتاً مهمی است و بعد در این خصوص مطالعه میکنیم . (مؤید احمدی پس گرفتند بنده)

رئیس - رای گرفته میشود بماده واحده پیشنهادی دولت آقایان موافقین ورقه سفید میدهند .

اعتبار - اجازه می فرمائید ؟

رئیس - بفرمائید

اعتبار - این رای گرفتن باورقه سفید لازم ندارد و سابقه هم نداشته است چون وقتی باورقه رای گرفته میشود که تأثیر در بودجه مملکت داشته باشد و سابقه هم نداشته است این دفعه اول نیست و سابقه اول نیست موضوع مالی نیست و رای ما ورقه لازم ندارد

رئیس - مالی است .

اعتبار - خیر مالی نیست .

کتر جوان - مالی است .

رئیس - آقای اوار

اوار - بنده عرض می کنم تعجب میکنم از آقای اعتبار هر چیزی که در اصل مالیه دولت مداخلت داشته باشد لایحه مالی است و باید با ورقه رای گرفته شود . آقا این مداخلت در اصل مالیه مملکت دارد و باورقه رای گرفته شود این مداخلت در اصل مالیه دولت دارد معامله است این مربوط میشود به مالیه مملکت و بایستی با ورقه باشد

این روش عملی هم شده است و مالی است .
 رئیس - ما در این قبیل لوایح همیشه با ورقه رأی می گرفته ایم (صحیح است) . آقای سزاوار
 سزاوار - بنظر بنده این يك مسئله بین و واضحی است و در اطرافش این قدر مذاکره و صحبت لازم ندارد این لایحه جنبه خرج که ندارد فقط اجازه انتشار اسکناس است آهم که جانی که نمیرود و این يك عملی است که اگر عملی کنیم سابقه میشود و این لایحه را مالی از این جهت میگویند که تصور میشود نشر اسکناس است ولی از جهت هزینه و خرج که اختیاری بدولت داده نمیشود بنابراین نمیشود آرا مالی دانست و بنظر بنده این سابقه صحیح نیست .
 اعتبار - (صحیح است)
 دکتر جوان - صحیح نیست . لایحه مالی است باید با ورقه رأی گرفته شود
 دکتر طاهری - اجازه هیچ فرمائید
 رئیس - بفرمائید
 دکتر طاهری - اصلاً لوایح مالی آن لوایحی است که يك شور دارد لوایح خرج است که يك شور دارد این لایحه دلیل بر اینکه خرج میشود این بود که دو فوریت داشت اگر لایحه لایحه خرج بود يك فوریت داشت و بایستی با يك فوریت مطرح شود و دلیل اینکه مجلس قبول کرد که دو فوریت و دو شور داشته باشد این است که لایحه خرج نیست اسم اینکه اسکناس است که موجب خرج نمی شود بی جهت که پول بکسی نمیدهند فقط نشر اسکناس است و هیچ جنبه مالی هم ندارد و دو شوری هم هست و اگر لایحه را همینطور داده بودند بمجلس دو شور میشد و لایحه که دو

شور بشود درش لایحه خرج نیست و این از نقطه نظر نظامنامه والا اهمیت ندارد که با ورقه هم رأی بگیرند یا باقیام و قعود منظور رعایت تکلیف نظامنامه است و لایحه هم مالی نیست
 رئیس - آقای طباطبائی
 طباطبائی - بنده هم موافقم که با قیام و قعود رأی گرفته شود .
 رئیس - آقای مؤید احمدی
 مؤید احمدی - بنده فقط سابقه را عرض میکنم راجع بآن ۷۰ میلیون با ورقه رأی گرفته شد
 رئیس آقای دشتی
 دشتی - اصولاً همینطور است که آقای دکتر طاهری و آقای اعتبار فرمودند یعنی لایحه وقتی که مالی است باید حتماً با ورقه رأی گرفت اما این نکته را فراموش کرده اند که لوایح غیر مالی را هم ممکن است با ورقه رأی گرفته شود البته لوایح مالی را حتماً بایستی با ورقه رأی گرفت ولی مانعی نیست که لوایح غیر مالی را هم با ورقه رأی بگیرند بنابراین بنده تقاضا می کنم با ورقه رأی گرفته شود .
 نقابت - باید پنج نفر تقاضی کنند .
 پمپون اسفندیاری - بنده هم تقاضا میکنم .
 هاشمی - بنده هم تقاضا میکنم .
 طوسی - بنده هم پیشنهاد میکنم .
 الوار - بنده هم پیشنهاد میکنم .
 رئیس - رأی میگیریم با ورقه . آقایان موافقین ورقه سفید بفرمایند
 (اخذ و استخراج آراء بعمل آمده ۷۴ ورقه سفید شمرده شد)
 رئیس - عده حاضر در موقع رأی ۸۷ نفر با کثرت ۷۴ رأی تصویب شد .

وزیر دارائی - از طرف هیئت دولت از مجلس شورای ملی تقاضا میکنم که لایحه قرارداد مالی مراحل خودش را در کمیسیونهای مربوطه طی بکنند و جزو دستور مجلس گذاشته شود .
 رئیس - آقای طباطبائی
 طباطبائی - عرض کنم يك قانونی که مورد توجه و علاقه همه آقایان است قانون نظام وظیفه است این قانون برای شور دوم به کمیسیون نظام احاله شد و چندی است که در کمیسیون با حضور نمایندگان دولت و عده ای از آقایان نمایندگان محترم علاوه بر اعضاء کمیسیون تشریف آوردند و مطالعات کامل بعمل آمد و شور دوم خاتمه یافت و گزارش آن هم داده شد و طبع و توزیع هم شد و بنظر آقایان هم رسیده عرض کنم بنده با آقای اعتبار هم صحبت کردم مذاکره کردم ایشان هم موافقت فرمودند که قانون متمم بودجه که قسمتی از آن گذشته و هنوز چندین ماده دیگر از آن باقی است بماند برای جلسات بعد و آقایان اجازه بفرمایند که قانون نظام وظیفه را جزو دستور جلسه آتی بگذاریم (صحیح است) . (معدل - بشرط اینکه خود آقای نخست وزیر تشریف بیاورند برای مدافعه اش) . این قانون عرض میکنم شاید زائد باشد که بگویم این قانون مورد ابتلاء و علاقه تمام اهالی مملکت است و چون این قانون در شور اول که تصویب شد ملاحظه فرمودید که دارای تسهیلات و ارفاق های بسیاری است و هنوز نگذاشته است

و وزارت جنگ و اداره نظام وظیفه هم ناچار روی همان قانون سابق الا آن عمل میکنند و اگر تصویب نکنیم موقعش میگذرد این است که استدعا دارم موافقت بفرمائید جلسه آتی جزو دستور واقع شود - (صحیح است) .
۳۱ - اقتراح برای شرفیابی حضور همایونی
 رئیس - عرض کنم چون روز چهارشنبه ۲۵ شهریور ماه عید جلوس اعلیحضرت همایونی است و البته هیئت دولت و مجلس برای عرض تبریک بایستی شرفیاب شوند و ساعت ده و نیم صبح روز مزبور در قصر سعد آباد هیئت رئیس مجلس شورای ملی با آقایان نمایندگان گانی که معین خواهند فرمود شرفیاب میشوند برای اظهار عرض تبریک . بنابراین ۱۲ نفر باقرعه تعیین خواهند شد که با هیئت رئیس شرفیابی حاصل کنند .
 (آقای بیگلر سمیعی اقتراح نمودند و نتیجه بقرار ذیل حاصل شد :)
 آقایان : رهبری - دکتر فزل ایبغ - مشیر دوانی - ذوالقدر - دولتشاهی - اوحدی - کیو - اورنگ - ملک مدنی - اسکنده مقدم - هدایت - دایود - ...
 رئیس - آقایان منتخبین بانفاق هیئت رئیس روز مزبور برای شرفیابی یکساعت زودتر در سعد آباد حاضر خواهند شد .
۴ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه
 رئیس - اگر اجازه میفرمائید جلسه را ختم کنیم (صحیح است) جلسه آتی روز سه شنبه ۲۴ شهریور ماه سه ساعت بعد از ظهر دستور هم شور دوم لایحه نظام وظیفه . (مجلس یکساعت بعد از ظهر ختم شد)
 رئیس مجلس شورای ملی : حسن اسفندیاری

- اسامی موافقین - آقایان رضوی - مؤید قوامی - عبدالله ناهید - گوردز نیا - نیکبور - حسین معینی - ملشور - مقدم - خسرو شاهی هدایت الله پالیزی - اوحدی - ملایری - پناهی - سهیمی - دولتشاهی - جمال اصفهانی - ارگانی - نقابت - معتضدی - دکتر طاهری - محمد عزیزی - ذوالقدر - بیات - نواب پردی - نرور - بهبهانی - محمد تقی شیرازی - نخب فرزند - محمد طباطبائی - محمد رضا اردبیلی - فتوحی - طوسی - هاشمی - لاریجانی - سرآت اسفندیاری - کاظم جابلی - دکتر فزل ایبغ - دکتر هنی - دکتر عباس نفیسی - رئیس - فریدونی - علی مؤید - معدل - ملک مدنی - ابراهیمی ریگی - لراقی - پارسا - پمپون اسفندیاری - مسعودی خراسانی - نالینی - رهبری - موثر - اورنگ - صفاری - مشیری - ساکنیان - اصفهانیان - مؤید احمدی - گرگانی - چایچی - اعتبار - سزاوار - مهدب - حریری - انوار - بوداغان - امامی - جلالی - نمازی - رستم گبو - علی اقبال - دکتر سهیمی - دایود - نفا الاسلامی .
 اسامی مخالفین - آقایان : نوینت - دکتر جوان .
 ورقه سفید بی امضا علامت امتناع - (۵)

این روش عملی هم شده است و مالی است .
رئیس - ما در این قبیل لوایح همیشه با ورقه رأی می گرفته ایم (صحیح است) . آقای سزاوار
سزاوار - بنظر بنده این يك مسئله بین و واضحی است و در اطرافش این قدر مذاکره و صحبت لازم ندارد این لایحه جنبه خرج که ندارد فقط اجازه انتشار اسکناس است آهم که جایی که می رود و این يك عملی است که اگر عملی کنیم سابقه میشود و این لایحه را مالی از این جهت میگویند که تصور میشود نشر اسکناس است ولی از جهت هزینه و خرج که اختیاری بدولت داده نمیشود بنابراین نمیشود آرا مالی دانست و بنظر بنده این سابقه صحیح نیست .

اعتبار - (صحیح است)

دکتر جوان - صحیح نیست . لایحه مالی است باید با ورقه رأی گرفته شود

دکتر طاهری - اجازه می فرمائید

رئیس - بفرمائید

دکتر طاهری - اصلاً لوایح مالی آن لوایحی است که يك شور دارد اوایح خرج است که يك شور دارد این لایحه دلیل بر اینکه خرج میشود این بود که دو فوریت داشت اگر لایحه لایحه خرج بود يك فوریت داشت و بایستی با يك فوریت مطرح شود و دلیل اینکه مجلس قبول کرد که دو فوریت و دو شور داشته باشد این است که لایحه خرج نیست اسم اینکه اسکناس است که موجب خرج نمی شود بی جهت که پول بکسی امیدهند فقط نشر اسکناس است و هیچ جنبه مالی هم ندارد و دو شوری هم هست و اگر لایحه را همینطور داده بودند بمجلس دو شور میشد و لایحه که دو

شور بشود درش لایحه خرج نیست و این از نقطه نظر نظامنامه والا اهمیت ندارد که با ورقه هم رأی بگیری یا باقیام و قعود منظور رعایت تکلیف نظامنامه است و لایحه هم مالی نیست
رئیس - آقای طباطبائی
طباطبائی - بنده هم موافقم که با قیام و قعود رأی گرفته شود .

رئیس - آقای مؤید احمدی

مؤید احمدی - بنده فقط سابقه را عرض میکنم راجع بان ۷۰ میلیون با ورقه رأی گرفته شد

رئیس آقای دشتی

دشتی - اصولاً همینطور است که آقای دکتر طاهری و آقای اعتبار فرمودند یعنی لایحه وقتی که مالی است باید حتماً با ورقه رأی گرفت اما این نکته را فراموش کرده اند که لوایح غیر مالی را هم ممکن است با ورقه رأی گرفته شود البته لوایح مالی را حتماً بایستی با ورقه رأی گرفت ولی مانعی نیست که لوایح غیر مالی را هم با ورقه رأی بگیرند بنابراین بنده تقاضا می کنم با ورقه رأی گرفته شود .

لقابت - باید پنج ایر تقاضی کنند .

پهمن اسفندیاری - بنده هم تقاضا میکنم .

هاشمی - بنده هم تقاضا میکنم

طوسی - بنده هم پیشنهاد میکنم

الوار - بنده هم پیشنهاد میکنم

رئیس - رأی میگیریم با ورقه . آقایان موافقین ورقه سفید بفرمایند داد

(اخذ و استخراج آراء بعمل آمده ۷۴ ورقه سفید شمرده شد)
رئیس - عده حاضر در موقع رأی ۸۷ نفر با کثرت

۷۴ رأی تصویب شد .

وزیر دارائی - از طرف هیئت دولت از مجلس شورای ملی تقاضا میکنم که لایحه قرارداد مالی مراحل خودش را در کمیسیونهای مربوطه طی بکند و جزو دستور مجلس گذاشته شود .

رئیس - آقای طباطبائی

طباطبائی - عرض کنم يك قانونی که مورد توجه و علاقه همه آقایان است قانون نظام وظیفه است این قانون برای شور دوم به کمیسیون نظام احاله شد و چندی است که در کمیسیون با حضور نمایندگان دولت و عده ای از آقایان نمایندگان محترم علاوه بر اعضاء کمیسیون تشریف آوردند و مطالعات کامل بعمل آمد و شور دوم خاتمه یافت و گزارش آن هم داده شد و طبع و توزیع هم شد و بنظر آقایان هم رسیده عرض کنم بنده با آقای اعتبار هم صحبت کردم مذاکره کردم ایشان هم موافقت فرمودند که قانون متمم بودجه که قسمتی از آن گذشته و هنوز چندین ماده دیگر از آن باقی است بماند برای جلسات بعد و آقایان اجازه بفرمایند که قانون نظام وظیفه را جزء دستور جلسه آتی بگذاریم (صحیح است) . (معطل - بشرط اینکه خود آقای نخست وزیر تشریف بیاورند برای مدافعه اش) . این قانون عرض میکنم شاید زائد باشد که بگویم این قانون مورد ابتلاء و علاقه تمام اهالی مملکت است و چون این قانون در شور اول که تصویب شد ملاحظه فرمودید که دارای تسهیلات و ارفاق های بسیاری است و هنوز نگذشته است

وزارت جنگ و اداره نظام وظیفه هم اچار روی همان قانون سابق الان عمل میکنند و اگر تصویب نکنیم موقعش میگذرد این است که استدعا دارم موافقت بفرمائید جلسه آتی جزو دستور واقع شود - (صحیح است) .

۳۱ - اقتراح برای شرفیابی حضور همایونی ا

رئیس - عرض کنم چون روز چهارشنبه ۲۵ شهریور ماه عید جلوس اعلیحضرت همایونی است و البته هیئت دولت و مجلس برای عرض تبریک بایستی شرفیاب شوند و ساعت ده و نیم صبح روز مزبور در قصر سعد آباد هیئت رئیس مجلس شورای ملی با آقایان نمایندگان گانی که معین خواهند فرمود شرفیاب میشوند برای اظهار عرض تبریک . بنابراین ۱۲ نفر باقرعه تعیین خواهند شد که با هیئت رئیس شرفیابی حاصل کنند .

(آقای نبیل سمیعی اقتراح نمودند و نتیجه بقرار ذیل حاصل شد :)

آقایان : رهبری - دکتر قزل اباغ - مشیر دوانی - ذوالقدر - دولتشاهی - اوحدی - کیو - اورنگ - ملک مدنی اسکندر مقدم - هدایت - دادور .

رئیس - آقایان منتخبین بانفاق هیئت رئیس روز مزبور برای شرفیابی یکساعت زودتر در سعد آباد حاضر خواهند شد .

۴ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه]

رئیس - اگر اجازه میفرمائید جلسه را ختم کنیم (صحیح است)

جلسه آتی روز سه شنبه ۲۴ شهریور ماه سه ساعت بعد از ظهر دستور هم شور دوم لایحه نظام وظیفه .

(مجلس یکساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی : حسن اسفندیاری

اسامی موافقین - آقایان رضوی - مؤید قوامی - عبدالله ناهید - گودرز نیا - نیکپور - حسین معینی - ملشور - مقدم - خسرو شاهی هدایت الله بالبری - اوحدی - ملایری - پناهی - سهیمی - دولتشاهی - جعفر اسفندیاری - ارگانی - نقابت - معتمدی - دکتر طاهری - محمود عزیزی - ذوالقدر - بیات - نواب زردی - فروهر - بهبهانی - محمد تقی شیرازی - نجیر فرهمند - محمد طباطبائی - محمد رضا اردبیلی - فتوحی - طوسی - هاشمی - لاریجانی - سرآت اسفندیاری - کاظم جابلی - دکتر قزل اباغ - دکتر غنی - دکتر عباس نفیسی - رفیعی - فریدونی - علی مؤید - معطل - ملک مدنی - ابراهیمی ریگی - نراقی - پارسا - پهون اسفندیاری - مسعودی خراسانی - نائینی - رهبری - موثر - اورنگ - صفاری - مشیری - ساکینیان - اسفندیاریان - مؤید احمدی - کنگانی - چایچی - اعتبار - سزاوار - مهدب - حریری - انوار - بوداغبان - امامی - جلایی - نمازی - رستم گبو - علی اقبال - دکتر سهیمی - دادور - آقا الاسلامی .
اسامی مخالفین - آقایان نوبخت - دکتر جوان
ورقه سفید بی امضا علامت امتناع - (۵)

قانون

اجازه انتشار سیصد میلیون ریال اسکناس اضافی

ماده واحده - بانک ملی ایران مجاز است علاوه بر دو هزار و هفتصد میلیون ریال اسکناس که تا کنون اجازه انتشار آن داده شده است نامیزان سیصد میلیون ریال اسکناس بچریان بگذارد - مبلغ سیصد میلیون ریال مزبور از حیث پشتوانه تابع مقررات قانون ۴۱ اسفند ۱۳۱۸ خواهد بود .

این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه بیست و یکم شهریور ماه یک هزار و سیصد و بیست و یک بتصویب مجلس شورای ملی رسید .
رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری